

Definities van schijnhuwelijk, gedwongen huwelijk, kindhuwelijk, schijnliedeshuwelijk en gearrangeerd huwelijk

1. Wettelijke definities

Deze definities zijn samen met hun bijhorende strafbaarstellingen in wetten vastgelegd.

1.1 Schijnhuwelijk en schijnwettelijke samenwoning

Schijnhuwelijk

Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op de totstandbrenging van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.¹

De Belg die een schijnhuwelijk aangaat kan een gevangenisstraf krijgen van een maand tot drie jaar en een geldboete van vijftig euro tot vijfhonderd euro.²

De ambtenaar van burgerlijke stand kan een dergelijk huwelijk weigeren op basis van artikel 167 Burgerlijk Wetboek.

Wanneer de vaststelling van een schijnhuwelijk wordt gedaan zal het huwelijk ontbonden worden.³

Schijnwettelijke samenwoning

Er is sprake van schijnwettelijke samenwoning wanneer, ondanks de geuite wil van beide partijen om wettelijk samen te wonen, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van beide partijen kennelijk enkel gericht is op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van wettelijk samenwonende.⁴

¹ Art.146bis Burgerlijk Wetboek (BW).

² Art. 79bis wet 15/12/1980, gewijzigd door wet van 02/06/2013.

³ Art. 184 BW.

⁴ Art. 1476 bis BW.

Degene die een schijnwettelijke samenwoning aangaat wordt gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot drie jaar en een geldboete van vijftig euro tot vijfhonderd euro.⁵

1.2 Gedwongen huwelijk en gedwongen samenwoning

Gedwongen huwelijk

Een gedwongen huwelijk is een huwelijk dat wordt aangegaan zonder vrije toestemming van beide echtgenoten of de toestemming van minstens één van de echtgenoten werd gegeven onder geweld of bedreiging.⁶

Degene die iemand anders dwingt tot een huwelijk krijgt een gevangenisstraf van 3 maand tot 5 jaar en een geldboete van 250 tot 5.000 euro.

Een poging wordt gestraft met een gevangenisstraf van vijftien dagen tot een jaar en met een geldboete van 125 tot 2.500 euro.⁷

Wanneer de vaststelling van een gedwongen huwelijk wordt gedaan zal het huwelijk ontbonden worden.⁸

Gedwongen samenwoning

Er is geen sprake van wettelijke samenwoning wanneer deze wordt aangegaan zonder vrije toestemming of de toestemming van minstens een van de wettelijk samenwonenden werd gegeven onder geweld of bedreiging.⁹

Degene die iemand door geweld of bedreiging dwingt een wettelijke samenwoning aan te gaan, wordt gestraft met een gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar en met geldboete van tweehonderdvijftig euro tot vijfduizend euro.

De poging wordt gestraft met gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en met geldboete van honderdvijfentwintig euro tot tweeduizend vijfhonderd euro.¹⁰

1.3 Kindhuwelijk:

In België mag niemand een huwelijk aangaan met een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt.¹¹ Plan België omschrijft een kindhuwelijk als een huwelijk waarin een of beide echtgeno(o)t(en) huwen voor de leeftijd van 18 jaar. De term huwelijk wordt in een ruime betekenis gebruikt en omvat samenwoning, verloving of een andere verbintenis tussen twee personen die door het burgerlijk recht, het religieus recht en/of rituele

⁵ Art.79ter wet 15/12/1980, gewijzigd door wet 02/06/2013.

⁶ Toevoeging art.146ter BW door wet van 25 april 2007.

⁷ Art. 391sexies Strafwetboek (SW).

⁸ Art. 184 BW.

⁹ Art. 1476ter BW, ingevoegd door wet 2 juni 2013, "... met oog op strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen".

¹⁰ Art. 391septies SW.

¹¹ Art. 144 BW.

gebruiken worden erkend. Ook wanneer het niet formeel in de wet is vastgelegd, maar als bindend wordt beschouwd door de betrokken echtgenoten, hun families en de grotere gemeenschap, dan is er sprake van een kindhuwelijk.¹²

2. Sociologische definities

Deze definities geven een maatschappelijke interpretatie van de fenomenen zonder dat hier strafrechtelijke bepalingen aan verbonden zijn.

2.1 Schijnliedeshuwelijk of mariage gris

In een wetsvoorstel van 29 mei 2013¹³ wordt de volgende omschrijving gegeven van 'schijnliedeshuwelijk';

“Het schijnliedeshuwelijk is een verschijnsel dat in de praktijk gelijkstaat met oplichting waarbij misbruik wordt gemaakt van gevoelens. Dat huwelijk berust immers op oplichterij, naïviteit en liedesbedrog, want een van beide echtgenoten, die oprecht en te goeder trouw is, wordt bedrogen door de andere, die van zijn of haar gevoelens en lichtgelovigheid profiteert om voordelen te verkrijgen die gekoppeld zijn aan het verblijfsrecht (naturalisatie, gezinshereniging) en op termijn om de Belgische nationaliteit te verwerven.”

Vaak worden de termen 'mariage gris' en 'schijnhuwelijk' onterecht door elkaar gebruikt.

In een schijnhuwelijk komen beide echtgenoten overeen dat ze misbruik gaan maken van het huwelijk. Maar in een schijnliedeshuwelijk worden we geconfronteerd met de bedoeling de toekomstige echtgenoot die te goeder trouw is, te bedriegen met als enig doel een verblijfsvergunning te verkrijgen.

Het slachtoffer van een schijnliedeshuwelijk lijdt enorme schade. Vaak stelt men ernstige psychologische, psychische en zelfs lichamelijke gevolgen vast.

Een schijnliedeshuwelijk volgt tot op heden dezelfde strafwetgeving als bij een schijnhuwelijk.¹⁴ De opstellers van het wetsvoorstel willen de dader van een schijnliedeshuwelijk zwaarder bestraffen. Hun reden hiervoor is dat de toekomstige echtgeno(o)t(e), in tegenstelling tot bij een schijnhuwelijk, geen medeplichtige, maar een slachtoffer is.

¹² Fonteneau, B., & Huyse, H. (2014). Gedwongen kindhuwelijken: Een blinde vlek in de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

¹³ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, met het oog op het invoeren van een verzwarende omstandigheid voor wie een schijnliedeshuwelijk aangaat; Ingediend in het Senaat door de heer Gérard Deprez c.s.

¹⁴ COL 10/2009 van het college van procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende schijnhuwelijken. Toelichting van het morele element van de strafbaarstelling in art.79bis BW.

Schijnliedeshuwelijk: 'ingeval het voornemen een schijnhuwelijk af te sluiten alleen aanwezig is bij één van de echtgenoten, kan enkel deze persoon gestraft worden'. Wanneer het gaat over een schijnhuwelijk als in art. 146bis BW kunnen beide echtgenoten bestraft worden.

2.2 Gearrangeerd huwelijk

Het concept van 'gearrangeerde huwelijken' wordt gedefinieerd als een huwelijk waarbij de families van de toekomstige echtgenoten een centrale rol spelen bij het regelen van het huwelijk. Beide toekomstige echtgenoten kunnen echter op elk moment hun keuze uitoefenen om al dan niet te trouwen. In principe dus is een geregeld huwelijk niet strafbaar, zolang beide partijen er vrijwillig mee instemmen en er noch dwang, noch geweld is gepleegd.

Het belangrijkste onderscheid volgens het Kruispunt Migratie-Integratie tussen een gearrangeerd, problematisch gearrangeerd en een gedwongen huwelijk vormt de vrijwillige instemming van beide toekomstige echtgenoten, zonder enige vorm van geweld, bedreiging of bedrog.